

Sportingtävlingens svårighetgrad, en skriftserie i tre delar om banläggningens kärna

av Bertil Ekberg

Avsikten med hela denna skriftserie är att den ska kunna fungera som ett referensverk inom området, för den intresserade. Man ska vara klar över att det finns i stort sett ingenting nedskrivet i ämnet, vare sig i Sverige eller i Norden. Inte heller finns det något särskilt att hämta ifrån England, Europa eller USA, i skriftlig form. Många sportingskytteförbund i världen har efterlyst dokumentation i området, men ingen har veterligen orkat få fram något mer än ett par A4-blad med kortare sammanfattningar i punktform.

Denna skriftserie har sammantaget en ganska omfattande textmassa, och det är ett av skälen till att hela denna skrift är uppdelad i 3 delar med underliggande kapitel. Genom att dela upp innehållet i sina logiska huvudområden, blir det förhoppningsvis lättare för läsaren att följa den röda tråden och resonemangen igenom hela serien. Dessutom kan det bli lättare att i efterhand söka efter information i delarna, som sammantaget kan användas lite som ett uppslagsverk.

Delarna är också ganska olika i sin karaktär.

- *Del 1 är översiktlig, och introducerar tankar från banläggare av sportingtävlingar i världsklass.*
- *Del 2 är specifikt orienterad runt Mälarcupens ESP-tävlingar.*
- *Del 3 är grundläggande, resonerande och mycket detaljerad kring sportingtävlingarnas fundamenta.*

Delarna har ett innehåll enligt nedan.

Del 1 – Här görs en introduktion till banläggning med en översiktlig och **allmän diskussion om svårighetsgraden på sportingtävlingar utifrån kända banläggares tankar**. Där presenteras bl. a. en sammanställning av banläggarens 10 viktigaste punkter och 5 råd till denne, baserat på muntliga intervjuer med Jamie Peckham, George Digweed, Joe Scull, Tim Miles, Richards Faulds, Mike Luongo och några andra.

Del 2 – Den behandlar **svårighetsgrader och banläggning i Mälarcupen**. Först analyseras de olika målgrupperna utifrån det föregående årets tävlingar. Här betraktas de deltagande skyttarnas resultat, och analyser görs av hur svårighetsgraderna i tävlingarna kan uppfattas av dessa skyttar. Sedan följer ett mer konkret och handgripligt avsnitt, som innehåller praktiska tips och tänkvärda förslag kring banläggningen i Mälarcupen.

Del 3 - I den tredje delen görs en **grundläggande genomgång av de komponenter och faktorer som inverkar på svårighetsgraden och upplevelsen på sportingtävlingar generellt**. Det görs genom att noggrant gå igenom innehållet i var och en av banläggningens 3 viktigaste byggstenar: Targets, Setup och Makeup. Även de oavsiktliga faktorerna som påverkar en tävlings svårighetsgrad diskuteras här detaljerat.

Del 1

En introduktion till svårighetsgraden och banläggningen i sportingtävlingar

Version 1.0, 24-11-24

Innehåll i Del 1

1	Om svårighetsgrader och banläggning	3
1.1	Vad är en lämplig svårighetsgrad på en tävling?	3
1.2	Vad är en bra lagd sportingbana?	4
1.3	En diskussion om blandningen av svåra och lätta duvor.....	5
1.4	Anthony Matarese talar om lätta och svåra duvor.....	6
2	Kända banläggares uttalanden	8
2.1	Banläggarnas 10 punkter för att uppnå världsklass på banan	8
2.2	Dessa banläggare ger också sina 5 bästa råd.....	10
3	Några axplock från intervjuerna	12
3.1	Joe Scull och Mike Luongo.....	12
3.2	Jamie Peckham	14
3.3	George Digweed.....	16
3.4	Tim Miles	17
4	Banläggningens tre byggstenar	19
4.1	Targets	20
4.2	Setup.....	20
4.3	Makeup.....	21
4.4	En kort beskrivning av användningen av de tre byggstenarna i banläggningen	21
5	Kort om de avsiktlig inlagda komponenter och de oavsiktliga faktorerna	22

1 Om svårighetsgrader och banläggning

Det som diskuteras mest efter en tävling jämte synbarheten, är tävlingens eller de enskilda stationernas svårighetsgrad. Ofta diskuteras också banans brister och förtjänster, och om det var en bra lagd bana. Omdömena är också oftast relaterade till hur väl någon tycker sig presterat på banan. Åsikterna kan vara väldigt olika, och skyttarnas åsikter kan dessutom skilja sig åt från tillfälle till tillfälle.

Att definiera vad som är en bra bana och dess svårighetsgrad är inte bara knepigt, det är i princip omöjligt. Det är helt relaterat till vem som tillfrågas, och ”tycke och smak” är som bekant olika från person till person. Men man kan nog föreslå att utmaningarna i svårighetsgrad ska balanseras och avvägas mot skyttens förmåga att klara av dessa. Görs det på ett bra sätt, är sannolikheten att banan uppfattas som ”rolig” stor.

1.1 Vad är en lämplig svårighetsgrad på en tävling?

Den upplevda svårighetsgraden kan vara mycket personlig, och är ett svårt ämne att diskutera generellt. På en tävling kan det finnas duvor som upplevs vara ”lätta” och ”svåra” av skytten. Balansen mellan dessa är förstås avgörande för hur en bana uppfattas. Men det en skytt uppfattar som en ganska lätt duva, det kan en annan uppleva som mycket svår.

Det kan bero på ett antal olika saker. En del skyttar har lätt för snabba och kvicka duvor på håll, men de kan få överraskande stora problem med långsamma på nära håll. Andra skyttar kan tycka precis tvärtom. En del ”hatar” frångående s.k. trapduvor. Andra har inga problem alls med dem. Och så vidare...

I denna skriftserie kommer inte någon lämplig svårighetsnivå definieras, helt enkelt därför att det inte låter sig göras. Det kommer inte heller finnas någon tvärsäker anvisning eller ens en beskrivning om hur en bra tävling ska banläggas. Däremot avses det att presenteras ett antal ledtrådar till hur en bana kan komma att uppfattas och uppskattas av den tilltänkta målgruppen, dvs de inbjudna skyttarna.

1.2 Vad är en bra lagd sportingbana?

Det är oerhört svårt att definiera. En del beskriver det kort och koncist som att en sådan ska fungera utan trassel och vara rättvis, samt att folk ska skjuta resultat inom sina klassgränser. Men då har de kanske missat att det ska var lustfyllt och spännande också.

Andra kan beskriva det mer poetiskt.” Att skjuta en vällagd bana är som till finstämd musik röra sig mjukt och snabbt mot spännande och utmanande lerduvor. När gevärspipan förflyttas från den ena duvan till den andra ska det finnas en harmoni igenom dubbléerna, som ger mjuka och behagliga rörelser utan ryck. När allt stämmer får man njuta av den sötma som ett fulländat skott ger. Sammantaget kan dessa ögonblick få det att kännas som att man med full kontroll deltar i och utövar en mycket svår men vacker, rytmisk dans med väl avvägda rörelser.”

Några absoluta sanningar kommer inte presenteras i detta dokument, utan det kommer mer handla om det komponenter som finns tillgängligt i banläggarens verktygslåda, och hur de kan användas för att påverka de upplevda och faktiska svårigheterna för skyttarna. Oavsiktliga faktorer som ökar svårighetsgraden kommer också att diskuteras.

Däremot kan man nog med bestämdhet säga att det finns två faktorer som **obevekligen måste finnas med i en bra lagd bana**, oavsett skyttarnas nivå av skjutskicklighet.

1. **Synbarheten** - man kan aldrig begära att en skytt ska skjuta på något som denne inte ser.
2. **Displaytiden**, dvs den tid som duvan visas upp under och är skjutbar - man kan aldrig begära att en skytt ska skjuta på något som denne inte hinner med att skjuta på.

I tillägg till detta finns ett par saker som är viktiga för skyttens möjligheter till fokusering i skyttet.

- a. **Säkerheten** ska vara högsta möjliga. Om skytten börjar oroa sig för sin eller andras säkerhet förstörs fokuseringen. Skulle incidenter inträffa, kan hela tävlingen eller säsongen förstöras för skytten.
- b. Tävlingen ska uppfattas vara **rättvis** så långt som det är möjligt. Avvikelser kan alltid uppstå, men uppfattas tävlingen som djupt orättvis på något sätt så irriteras och störs skyttarna.
- c. Tävlingen ska i övrigt vara så **störningsfri** som möjlig. Duvkross, köer, omskjutningar mm är inte bra för skyttens möjligheter till att upprätta eller behålla koncentration under skyttet.

Men vi börjar med att gå in lite på duvornas svårighetsgrad, dvs de ”svåra” och ”lätta” duvorna.

1.3 En diskussion om blandningen av svåra och lätta duvor

Så låt oss titta lite generellt på att ha en blandad uppsättning av svåra och lätta duvor på tävlingarna. Att göra svåra duvor bra och skjutbara kan vara svårt. Att göra lätta duvor intressanta kan också vara en utmaning.

Att göra en station hopplöst svår för det stora antalet skyttar, är mycket lättare än att göra en station där många skyttar tycker att de skjuter bra och samtidigt anser den vara spännande och rolig. På den svåra stationen är det bara att dra ut på avståndet, öka hastigheten, maximera kurvaturen i kastbanan o.s.v. så blir den snabbt mer eller mindre omöjlig. Minskas synbarheten rejält också, då är saken klar.

Att det knappt går att göra en för lätt bana är också ganska uppenbart, för det finns ingen skytt som skjutit helt fullt på t ex fem tävlingar i rad i Mälarcupen, eller ens en enda. Sedan kan en tämligen lätt station orsaka fula streck i räkningen, och i protokollet, även för en meriterad skytt.

Ibland önskar en skytt försvara att denne underpresterade på en tävling eller station med att påstå att det var alldeles för lätta duvor, vilket i sig borde vara en självklar motsägelse.

Ofta kan man höra en skytt som är mindre nöjd med sitt resultat säga:

– *”jag träffade ju de svåra duvorna, men jag bommade för många lätta duvor”*

eller som det kan uttryckas när ett lite mera mustigt språkbruk används:

– *”f@n, jag missade de där simpla duvorna, helt j-vla otroligt.”*

eller

– *” Jag träffade ju nästan alla riktiga duvor men bommade alldeles för många de där förbannade sk!tduvorna!”*

Mera sällan hör man någon säga:

– *”Jag tog alla lätta, men missade nog lite för många av de svåra duvorna”.*

1.4 Anthony Matarese talar om lätta och svåra duvor...

Anthony I. Matarese Jr. från USA föddes 1984 och började skjuta vid sex års ålder. Anthonys lista över prestationer är lång, imponerande och fortfarande växande. År 2020 blev Anthony den första amerikanen som vann alla fyra stora titlar under sin skyttekarriär: US Open, National Championship, World Sporting Clays Championship och World FITASC Championship. Han är den mest framgångsrika amerikanska Sporting Clays-skytten genom tiderna, med stora nationella och internationella prestationer. Anthony är känd som en av de allra bästa skytteinstruktörerna i världen.

Detta är en diskussion hämtat från The Jack Link's Cup i Florida, år 2022. Det är en årlig, mindre "uppvärmningstävling" i januari med bara 985 skyttar och ett mindre prisbord på endast \$197,650. Många skyttar som förbereder sig inför World Championship, US Open mm är där för att starta skytteåret. (Lite som Mälarcupen var tänkt från början 😊).

Fråga: När jag skjuter på en svår bana och en lätt så har jag ofta ett ganska lika resultat på dem båda. Man skulle kunna tro att det skulle vara en mycket större skillnad, men det verkar vara likadant för många andra elitskyttar. Vad kan det bero på?

Anthony: Här på denna tävling har du en bana som är drastiskt mycket svårare än de andra. Det beror dels på att det är olika banläggare bakom dem, dels på att den svåra har betydligt större och annorlunda ytor än den lätta. Den svåra har också en mer avancerad kastarmaskinpark som möjliggör betydligt mer utmanande duvbanor.

Så till din fråga...

När du då inte har signifikant bättre resultat på den mycket lättare banan, så kan det relatera till ett antal orsaker. En möjlighet är, att det kan bero på bristande rutin och fokus. Om du har en dubbléstation med 6 duvor och du vet att du utan problem egentligen kan träffa alla, så ska du mentalt vara helt inställd på att ta 6 av dessa 6. Då behöver du ha en rutin innan du går in i skjutbåset som påminner dig och återskapar bilder av hur det ska gå till, så att "your mind is in the right place". Då kan du upprepa processen i och under skyttet, utan tänka. Då kan du utföra det du ska, helt enkelt.

Det kan också bero att du har ett mycket stort bibliotek med erfarenheter att skjuta många olika typer av mål, och då skjuter du de svåra lika enkelt som de lätta duvorna. Det kan i sin tur bero på att du spenderar lika mycket av din träningstid på de svåra duvorna, som på de lätta. De flesta medelskyttar spenderar mycket mer träningstid på de lättare målen. Så det kan vara så att du inte spenderar tillräckligt med träningstid på lättare mål under 35 yards.

Sammantaget är det svårt att säga vad det beror på, men jag skulle tro att det kan vara "something mentally, and something experience based on the difference of targets". Det kan vara så att du ägnar förhållandevis för mycket tid på att träna på mycket svåra duvor, och då blir du osäkrare på de lätta, när de i själva verket inte borde vara ett problem. Om du har problem med närduvor, kan det finnas synproblem som ligger bakom. Tex kan det finnas någon form ögondominansproblem som inte uppträder lika starkt på längre håll. När skyttar säger att de har lättare att skjuta på långa håll, så är det en "red flag" för mig att det kan ligga något synrelaterat bakom.

För de personer som skjuter sämre på de svårare banorna så beror det oftast på de helt enkelt saknar ett bibliotek av åtgärder för att hantera avancerade duvor. Den ”Blå banan” idag var en mycket svår bana. Det var många dubbléer som du var tvungen att skjuta snabbt på och det fanns riktigt snabba duvor också.

Jag själv sköt inte bra, jag startade med att missa båda duvorna i den första dubblén på dagen. Många med mig, får stora mentala problem när en tävling börjar dåligt. Det blir gärna ”smittsamt”, och jag fick det kämpigt resten av dagen. Saken är den att jag känner att mitt skytte i grunden är bra, men på en svår bana som det var idag, så gjorde jag flera misstag att läsa några duvor. Jag gjorde också misstaget att lägga för mycket ansträngning på att exekvera träff i första duvan på några tuffa dubbléer, och då hade jag inte tillräckligt med fokus kvar till att läsa den andra duvan. Gör man så i första paret, så får du press på dig i andra paret och då bommar du en duva till där. Sådant här hände för många gånger idag, jag gjorde för många fel helt enkelt. Allt ifrån underlåtenhet att läsa duvorna korrekt, till att låta bommarna påverka mitt mentala tillstånd. Du växlar bort ifrån att skjuta aggressivt när du bommar ett helt par, till att tveka. Jag var inte ensam att ha problem på den ”Blå”. Jag sköt 84 av 100 idag, så det var tufft. Jag sköt 197/200 på US Open förra året, så det säger något om svårighetsgraden idag...

Fråga: Nu när vi talar om det... så förstår jag att jag inte lägger lika stor uppmärksamhet på de lättare duvorna som jag gör på de svårare. De svåra studerar jag och läser noggrannare. Jag har ett mycket skarpt fokus på dem. När jag går ut på den lätta banan har jag inte samma fokus. Jag vet att jag kan ta den där duvan, men ändå missar jag...

Anthony: Ja, det kräver högre självdisciplin att skjuta på en lättare bana. Du kan heller inte ”ta igen” bommarna på samma sätt som på en svår bana. På en lätt bana finns det bara en mycket liten chans att hämta upp det du missat, för dina tuffaste motståndare lär inte ha bommat många duvor...

Innan vi går vidare och gör en djupare analys av alla de delar i banläggningen som påverkar tävlingsbanans svårighetsgrad, så ska vi lyssna till vad några kända banläggare säger när de får berätta fritt ur hjärtat om sina tankar kring riktigt bra banläggning.

2 Kända banläggares uttalanden

I detta avsnitt berättar några internationellt erkända banläggare om hur de ser på sitt livslånga värv med att lägga banor av världsklass.

Det är gjort som en sammanställning på 10 punkter och 5 råd, som alla handlar om hur de anser att en bra banläggning kan eller ska göras.

Sammanställningen är baserad på intervjuer med Jamie Peckham, George Digweed, Joe Scull, Tim Miles, Richards Faulds, Mike Luongo och några andra. Alla har de en egen och personlig stil på hur de lägger sina banor, men när de talar om de idéer och tankar som ligger bakom deras banläggning så är det är påtagligt hur samstämmiga de är i sina resonemang runt vad som är en bra banläggning.

De säger alla, att det viktigaste är att det ska vara spännande, utmanande och framför allt ska det vara roligt för skyttarna, för annars kommer de inte tillbaka nästa gång.

2.1 Banläggarnas 10 punkter för att uppnå världsklass på banan

Ta dessa punkter på rätt sätt, de är bara avsedda att vara inspirationskälla till tankar kring hur bra banläggning kan se ut.

1. **Banläggaren måste inse att denne är i nöjes- och underhållningsbranschen.** Skyttarna ska ha riktigt roligt, och tycka att tiden var väl spenderad. Ingen ska behöva åka hem arg eller besviken. Det betyder inte att det behöver vara en tävling med höga resultat för alla skyttar, men att tävlingens resultat ska upplevas motsvara skyttens förmåga och vara i linje med förväntningar på ”rättvisa och schyssta duvor”.

2. **Alla skyttar ska vilja komma tillbaka och längta till, eller se fram emot nästa tävling som du arrangerar.** Alla ska känna sig välkomna och uppskattade. Det gäller mot/för alla skyttar, oberoende om de är elit, topp eller hobbyskyttar. Snorkig attityd eller nonchalant banläggning mot någon typ eller kategori av skyttar får aldrig existera, eller ens misstänkas. Ingen skytt ska behöva känna sig förolämpad. De flesta deltagarna förväntar sig inte att vinna, de vill bara ”have a good time at the range” och kunna skjuta någorlunda hyggligt.

3. **Låt skyttarna se duvorna ordentlig, och ge tillräckligt med tid till att skjuta på dem.** Låt duvorna visa upp sig ordentligt. Försök alltid att få fram så bra "display" av duvorna som möjligt. Undvik duvor som bara "svischar förbi" framför skytten. Det ska inte bara gå att skjuta duvorna för rappa och snabba skyttar. Lägg duvor så att alla skyttar, även äldre eller långsamma skyttar hinner med att se och skjuta på duvorna. Synbarheten måste alltid vara av högsta klass. Tänk på "synbarhetens fönster" och lägg duvorna så rakt framför skytten som möjligt, då blir också skillnaden för höger och vänsterskyttar mindre.

4. **Den bästa banläggningen är när skytten skyller alla bommarna på sig själv** och sitt eget skytte och inte på banläggaren, oavsett sin klass. När skytten kommer till en station ska denne gärna få tro att duvorna inte är särskilt svåra, och att det är möjliga att skjuta fullt där. Bommar skytten, så ska det kännas som att skytten själv gjort alla misstagen. Stimulerar det till mer träning på hemmaplan, och ger skytten revanschlust att återkomma på nästa tävling, så är det perfekt

5. **Helst ska ingen behöva missa mer än 50% på en station.** Lägg inte stationer där medelskyttar "blankbommar hela plattan". Om en hög svårighetsgrad eftersträvas på en station, lägg då en duva som svår men lägg inte båda duvorna som supersvåra. Banan måste vara balanserad så att alla får ut något av att delta. Lägg inte stationerna som bara passar bara några få "big guys", för då kommer tävlingsunderlaget och tävlingarna försvinna på sikt. På de tävlingar som inte är de allra största i världen (dvs de flesta) så är minst 80% "recreational shooters", förloras de skyttarna så är det mesta av kunderna och pengarna borta.

6. **Ha stor variation på duvbanor.** Försök att ha med alla kasttyper som Crosser, Quartering, Going Away, Chondel och Looper med flera typer. Variera mellan långsamma och snabba duvor, och sådana som går rakt eller i bågar. Ha med duvor i olika höjder, låga som höga. Sportingduvor (midi, battue, rabbit) går bra att använda om de används på rätt sätt, för de kräver lite mer eftertanke än standardduvorna. Lägg inte väldigt avancerade duvor som du vet gynnar dig själv, dina kompisar eller vissa toppskyttar. Det ska var Fair Play.

7. **Lägg intressanta duvor som utnyttjar terrängen och topografin** på ett spännande sätt i banområdet, men som är skjutbara. Fokusera på enkelhet och begriplighet för skytten, krångla inte till stationernas duvor i onödan. Duvorna ska gärna se lätta ut, men kan ändå vara svåra att skjuta. Det är ett utmärkande drag i en excellent banläggning på en tävling av världsklass.

8. **Flera stationer ska kräva skyttarnas fulla koncentration.** Är inte elitskyttar fullt koncentrerade eller inte är i toppform, så ska de missa 1–2 duvor på några stationer. De bästa skyttarna måste få veta att de kan bli slagna och inte kan träffa allt, om de inte upprätthåller högsta möjliga fokusering i skyttet.

9. **Planera för dåligt väder.** Dåligt väder får aldrig komma som en överraskning. Ha en färdig plan klar sedan flera dagar tillbaka på vilka kastare som ska ändras och hur, om det behövs. Tidigt på morgonen till tävlingen, kontrollera hur vädret är, hur vinden blåser mm. Några åtgärder man kan göra vid stark vind är att spänna på fjädern och vinkla ner duvorna, så de inte visar lika mycket ”mage”. Battuer kan ändras så de skär mot vinden i stället för att visa upp hela sidan. Allt för att duvornas vindfång ska bli mindre. Är det dålig sikt, flytta duvorna närmre skyttar, och/eller vrid upp dem mot himlen om det hjälper.

10. **Maximera säkerheten och stör inte skytten.** Använd naturliga eller konstgjorda avskärmningar för högsta säkerhet, och så att duvor eller människor från andra stationer inte stör skytten. Stationens duvor får aldrig läggas så duvsplitter kan störa eller skada skytten, eller någon i skjutlaget. Hela tävlingen ska flyta på utan kross eller strul.

2.2 Dessa banläggare ger också sina 5 bästa råd

Råd nr 1.

Banan ska inte vara en test av ögonen och synen.

- Duvorna ska vara en test på att skytten kan ”läsa” duvan, dvs vad den gör och vilken linje den tar. Det innebär att noggrann kontroll på synbarheten ovillkorligen måste göras.
- Gå runt på hela banan minst 4 gånger dagen innan tävlingen, med två timmars mellanrum. Kolla ljuset på/mot alla duvorna och deras kontraster mot bakgrunderna. Gå ut klockan 8, klockan 10, klockan 12 och klockan 14 eller så länge tävlingen beräknas pågå. [Gäller 100 duvor straight]. Snåla inte på provduvorna.

Råd nr 2.

Överdriv inte det artistiska och innovativa i banläggningen.

- Fokusera på fullgod och rättvis skjutbarhet för alla.
- Ge domarna de bästa förutsättningar och möjligheter för att göra korrekta domslut.
- Glöm aldrig att ha fullt fokus på säkerheten.

Råd nr 3.

Var inte lat i banläggningen, utan tänk till.

- Flytta på kastarna, byt ordning i dubblén eller ändra skjutplatsen så att allt blir helt perfekt.
- ”Nästan bra” är aldrig tillräckligt! Tankesätt som ”det duger nog” ska aldrig användas som ursäkt för att inte genomföra en helt igenom förstklassig banläggning.
- Om du lagt ner en veckas jobb på banan så är det lätt att tänka ”nu får det räcka” och då blir inte det sista kanske gjort med samma perfektion som det tidigare arbetet. Tänk inte så, utan tänk ”om jag/vi har lagt ner så mycket jobb, då ska även det sista jobbet vara perfekt”.

Råd nr 4.

Missa inte ”basics”. Dubbelkontrollera alltid det mest basala. – dvs synbarheten, säkerheten, framkomlighet mellan stationer mm.

- Glöm inte kolla upp tiderna det tar att skjuta på stationerna, och tiden att gå mellan dem. Använd tidtagarur, testa och ändra om det behövs.
- Kolla noggrant att alla kastare fungerar helt perfekt, även de inlånade. De måste vara så stadigt förankrade, att kastvinklar inte ändras under tävlingen. Mängder av kross ska inte behöva uppstå, likaså ska det inte få förekomma att stationer måste strykas/skjutas om. Allt måste göras för att få flyt i hela tävlingen.
- Se till att undvika allt som ger långa köer eller annat som gör att tävlingen stannar upp. Även här gäller inte vara lat, eller ha en ”låt-gå” mentalitet. Perfektion är ledord för den professionella banläggaren.

Råd nr 5.

Lägg inga ”beating up-targets” avsiktligt.

- Undvik tankesätt som ”nu ska dom minsann få se”. Försök inte ge skytten ”på käften” genom att lägga överdrivet svåra eller tillkrånglade duvor. Gör inga försök att ”förnedra” skyttarna med oärliga duvor. Framhäv inte ditt ego eller din egen skicklighet som banläggare.
- Var modest! Använd inte alla knep, illusioner mm för att överlista skytten, samtidigt. Använd inte alla tricks du kan och har i din portfölj, för att maximera duvornas svårighetsgrad.
- Jävla inte med skyttarna bara för att du kan. Var noga med att inte använda duvor med dålig/fel färg mot bakgrunden. Lägg inte duvorna på kant mot skytten i onödan. Använd inte för hög fart på duvorna om det inte behövs. Lägg inte duvorna för långt bort.
- Gör det enkelt! Gör inte duvorna onödigt besvärliga eller krångliga. De kan göras svåra ändå, om så önskas.

3 Några axplock från intervjuerna

Varje sammanställning nedan och den tidigare med Anthony Matarese är utdrag från flera olika intervjuer, men ihopsamlat för att ge en helhet utifrån banläggarperspektivet. De är hämtade ifrån olika podcasts, främst från Shotgun sports USA, Fieldsports Channel och The Dead Pair Podcast. Innehållet är fritt tolkat, och därför inte ordagrant översatt. Texterna är inte nedskrivna på formell svenska, de är avsiktligt utformade att efterfölja intervjuerna med talspråk.

3.1 Joe Scull och Mike Luongo

Joe är kanske den mest kände och erfarna banläggare i USA, och han är efter 30 års arbete inom området närmast en legend. Han har satt banor som Nationals över hela USA. Han har banlagt NSCA National Sporting Clays Championships, U.S. Open, och World FITASC Championships. Nu senast lade han den Orangea Banan på Nationals Main Event 2024 - The Worlds Biggest Clay Shoot.

”Joes bakgrund i landskapsarkitektur har gett honom en unik skicklighet i design av banor. Hans expertis har gjort det möjligt att skapa säkra, stimulerande och estetiskt tilltalande skyttemiljöer. Joe hjälper också större skytteanläggningar att utveckla eller förbättra deras befintliga Setup, för att höja den övergripande skyttesupplevelsen.”

Mike har jobbat med sportingduvor på skjutbanor från 14 års ålder, och har varit med sedan sportingens fick sitt stora genombrott i USA i början av år 2000. Mike är också känd för sin banläggning som prövar skyttarnas förmågor på alla skicklighetsnivåer. Mike har lagt banor till tävlingar på högsta nivå i USA.

Fråga: Hur har sportingens svårighetsgrad utvecklats över åren?

Mike: Från början var kastarna ganska okomplicerade med små variationsmöjligheter. Det var mest ganska raka kastbanor. Numera finns det fantastiska kastare som göra i princip allt du vill göra som banläggare.

Joe: På 90-talet var nästan allt kastat som flata, platta duvor på kant och på max 30 yards. Allt detta är helt annorlunda nu, helt enkelt för att kastarna är så mycket mer allsidiga.

Fråga: Kan du utveckla det lite mera? Berätta t ex hur olika targets används och fungerar mot olika bakgrunder.

Joe: Mycket av banläggningen på de riktigt stora tävlingarna numera går ut på att få skyttarna ur balans och komma i lite otakt med duvan. Inte ens de bästa skyttarna vet då, vad de ska göra. Men du måste alltid ge skyttarna tid att skjuta, och de måste alltid kunna se duvorna. Det är oerhört viktigt, för annars har du misslyckats totalt. Om det görs så och duvorna hålls under 40 yards, då kommer ingen att klaga.

Du ska alltid försöka göra duvan stor för skytten, använd ”big targets” så ofta du kan. Det innebär att du låter duvan visa upp undersidan eller översidan under kastbanan, och speciellt där den är som mest skjutbar.

Synbarhet är alltid viktigt, t ex på Nationals 1998 hade vi lagt en duva från ett torn. För säkerhets skull kollade vi upp den på eftermiddagen innan tävlingen, och då blänkte den till i solen under en kort tid på ett så att den inte syntes. Eftersom det var en svår duva, så var det helt oacceptabelt att den inte syntes fast det bara gällde en halv sekund. Den fick vi ändra på. Det visar hur noga man måste vara. Numera kollar jag alla targets noga dagen innan.

Jag kollar dem klockan 8, 10, 12, 2, 4 och halv sex, för jag vill vara helt säker på att de syns bra under hela dagen. Du kan inte ha det så att ett eller två skjutlag hamnar i att de inte kan se en duva. Det blir orättvist och är helt oacceptabelt.

Fråga: Vad anser du om svårighetsgraden på de riktigt stora turneringarna, det klagas ju ofta på att de är för svåra? Inte alla, men många...

Joe: Det ska vara svårare när det gäller US Open och National World events, men du får inte "sänka" de sämre skyttarna. Jag kan sätta hur svåra duvor som helst, men jag måste tänka på att balansera svårighetsgraden. Om du har 15 stationer, och de sämre skyttarna bara får två eller tre träff per station...så duger inte det. Det får helt enkelt inte vara så.

Jag tycker att man kan ha tre riktigt svåra stationer men resten ska vara en god blandning av skjutbara duvor, även för de svagare skyttarna. Stationerna kan fortfarande vara "tricky", men bommar skyttarna ska de tycka att det var deras eget fel. Det är stor skillnad om skyttarna tycker att de hade chansen att träffa duvorna, mot att de åker hem och tycker det var hopplöst. Man får aldrig glömma att vi banläggare är i "the entertainment business".

Skjuter de bästa skyttarna 97 %, så brukar resultaten falla ut bra även för de andra skyttarna. Kom ihåg att vi har tillgång till kastarmaskiner som kan "banka skiten ur vilken skytt som helst", och det utan att det är duvor med hög fart eller på långt håll. Men så får man inte göra, för då blir inte du inte långvarig som banläggare...

Fråga: Vad menas med riktigt svåra stationer? Hur ser de ut?

Mike: Det ska vara svårt på de svåra stationerna. Om t ex George Digweed kommer till en av våra tävlingar, så måste han vara i toppform för att skjuta bra. Är han inte det, då ska han tappa duvor på en sådan station. Men det behöver inte vara långa håll, Joe kan lägga duvor under 40 yards som ändå kräver fullt fokus från de allra bästa skyttarna. Egentligen behövs det inte så mycket för att få även de bästa att missa, bara du vet hur man gör. Även på 30 yards. Du kan göra så mycket mer än bara lägga på "Speed and angle" till duvan.

Joe: Det stämmer. Har du inte tillgång till stora ytor på stationen, och du inte kan lägga "långa duvor" för att det är lite trångt... Då kan du använda "Gun management is everything". Med det menas att piprörelserna och pipornas förflyttningar mellan duvorna är helt avgörande. Om skytten startar med piporna bara lite "off the line" på duvans kastbana, så hinner denne inte korrigera bössan i tid. Då blir det en bom där.

Men skyttarna kan uppleva att det inte fanns tid nog att skjuta på duvorna. Då måste du vara oerhört noggrann, för annars får du massor av klagomål. Det du ska göra är att sakta ner duvan tillräckligt, och se till så att det går att se den tydligt hela vägen i kastbanan.

Fråga: Hur ser du på att någon skulle skjuta fullt på din bana?

Joe: Det är inget problem, det visar bara att alla duvorna är skjutbara och bra. Det är inget jag oroar mig för. Dessutom händer det i stort sett aldrig.

Fråga: Vad för råd vill du slutligen ge en banläggare?

Joe: Jag har två råd.

1. Kolla alltid att det inte blir för svårt, för det är så lätt hänt. Sov på saken, dröm om duvorna på stationerna, och ändra på dem sedan på morgonen tills du blir helt nöjd.
2. Tro inte att du kan allt om banläggning, för då är du illa ute. Vi banläggare lär oss hela tiden. Om du tror att du är den bästa banläggaren i världen, då är du den sämste. Du måste alltid lyssna noga på andras åsikter, för de kan se saker som du inte ser. Ta det inte som kritik, utan acceptera att de kan ha rätt. Du kan inte ha rätt jämt, så är det bara. Före tävlingen; låt andra tycka till och lyssna noga på vad de säger. Gå då tillbaka till stationen och kolla igenom

den, igen och igen, och se om det inte går att göra den ännu bättre... Efter tävlingen; lyssna med skyttarna vad de tyckte, och ta in det till nästa gång.

3.2 Jamie Peckham

James "Jamie" Peckham är banläggare/designer på världsmästerskapsnivå. Han har designat och lagt flera världsmästerskapsbanor inklusive World English, World FITASC, World compact, Beretta World och British Open. Han är en av 8 officiella bandesigners för FITASC och gick med i EJ Churchill-teamet 2020.

Jamie är från England, och har varit George Digweeds "banläggningscaddie" under många år. Jamies far drev en känd skjutbana i England och han började jobba där i 10-åldern. Han arbetar numera bl. a. som teknisk banläggningsingenjör med företaget Promatic. Jamie är känd för att hålla en mycket låg profil som banläggare.

 Jamie är också ansvarig banläggare för EM FITASC 2025 i Tjeckien.

"58th European Championship Finale European Cup Beretta – Sporting Hipodrom Most - Czech republic 22/05/2025 - 25/05/2025 - James Peckham, FITASC Course Designer"

Fråga: Hur ser du på banläggning när det gäller tävlingar på världsklassnivå?

Jamie: Vi banläggare försöker hålla oss i bakgrunden och inte stå i vägen. Vi ska låta de som är bäst i världen skjuta på, och njuta av våra mål i lugn och ro. Vi ska helst varken synas eller höras. Som banläggare ska du bara se till att allt flyter på, helt utan störningar när du väl lagt din bana. Det kräver att alla kastare är i toppskick och perfekt justerade. Du måste ha bra "backup-planer" och tänka på att ha duvor, batterier, reservkastare mm redo hela tiden. Du måste noggrant övervaka maskinparken under hela tiden tävlingen pågår, och vara beredd att göra korrigeringar för att undvika kross eller stopp på stationerna.

Fråga: Hur tänker du omkring den tekniska infrastrukturen på dina tävlingar?

Jamie: Det är viktigt att ha så få krossduvor som möjligt. Jag siktar därför alltid på att förbättra mitt "No bird-record". Just nu är det - 1 kross på tre dagars tävling med 1 300 deltagare. George [Digweed] vet vikten av att ha en ypperligt fungerande basstruktur på tävlingarna, rent tekniskt. Det är en förutsättning för att de bästa skytteresultatet ska kunna uppnås.

Fråga: Vad utmärker då en sådan bana?

Jamie: Att ingenting märks för skyttarna, det är inga köer alls till eller på stationerna. Och... är allt bra gjort och förberett, ska nästan ingenting behöva åtgärdas under själva tävlingen.

Fråga: Var har du lagt banor förutom i England?

Jamie: Eh, låt se. Thailand, Kuwait, Finland, Frankrike, flera i USA, Grekland, Uruguay och flera andra länder. De där är de jag kommer på nu...

Fråga: Jag har intervjuat många stora och kända banläggare, men ingen som har lagt så många världsmästerskap runt om i världen i sporting som du har. Kan du berätta lite hur det går till?

Jamie: Ofta blir jag kontaktad/bokad ca 1 år innan tävlingen ska gå av stapeln. Ungefär 6 månader efter det åker jag och teamet över till den aktuella banan för att märka ut alla skjutplatser, layouts etc. Innan vi reser har vi gått igenom kartor, layouter och bilder bl. a. på områdets topografi. Även banans hela befintliga tekniska inventarium och andra förteckningar går igenom, innan resan. På plats går vi igenom alla säkerhetsaspekter och förutsättningarna för infrastrukturen.

Fråga: I och med det, betyder det att du gör den slutliga banläggningen då?

Jamie: Ja, så är det. Ungefär tre veckor innan tävlingen reser vi tillbaka, och då har vi med oss en färdig plan för banan. Redan när vi var över första gången, bestämde vi vilka typ av kastare, kastbanor, typ av duvor mm som ska vara med på tävlingen. Förutom själva planen har vi då med oss allt som behöver kompletteras upp på platsen, t ex kastare, fjärrstyrningar och annan teknisk utrustning.

Fråga: Hur tänker du när det gäller det tekniska?

Jamie: Jag pressar aldrig utrustningen och kastarna maximalt. T ex skruvar jag aldrig upp kastarfjädrarna fullt, för då har jag också mer att ge i kastbanorna ifall det blåser mycket.

Fråga: Hur tänker du när det kommer till att balansera skytteklassernas resultat? Hur undviker du att 7 st skyttar skjuter fullt, eller att C(D)-klassen bara skjuter 42 i snitt?

Jamie: Jag försöker alltid kombinera en svår duva med en ganska lätt. Då kan förhoppningsvis alla gå ifrån stationerna med minst 50 % träff. På de svåra duvorna kan toppskyttarna gott få några bom, här och där. Jag vill att skyttarna ska ha roligt, för vi är faktiskt i fritids- och nöjesindustrin. Därför försöker jag hålla upp de lägsta resultaten, så att folk inte åker hem demoraliserade och inte vill skjuta några mer tävlingar.

Fråga: Har du några favoritduvor att utmana toppskyttarna med ?

Jamie: På den senaste tävlingen hade jag en långsam duva på 45 yards och uppför en kulle, och kastarfjädern var nästan inte spänd alls. Där hade alla toppskyttar stora problem. Ibland är det så att de långsamma duvorna är svårare än de snabba. Kombinerar du dessutom en snabb förstaduva med en långsam andra, så svingar många förbi den senare.

Fråga: Vad tycker du är viktigast, när det kommer skyttar från hela världen till din lagda bana?

Jamie: Topografin, den försöker jag alltid utnyttja maximalt. I Ungern på det Europeiska mästerskapet nyttjade jag stenbrottet som fanns där och åstadkom några riktigt spektakulära nedåtriktade duvor.

Fråga: Så till sist...Hur tänker du, när du en lägger tävling på världsmästarnivå?

Jamie: Jag försöker "make a tick in all boxes" dvs jag vill ha med alla targets som finns, om det går...som Crossers, Driven, Overhead, Quarters mm. Jag försöker också ha en balans så det inte tappar över till en övervikt av en viss typ. Jag vill heller inte gynna eller favorisera någon av toppskyttarna, för de kan ha vissa favoritduvor. Det måste alltid vara Fair Play för alla.

3.3 George Digweed

George är en multi-World och europeisk engelsk sportskyttemästare. Digweed började skjuta vid 12 års ålder. Han blev senare den första någonsin att skjuta "100 raka" i ett VM-evenemang (oktober 2011). George är den första som vunnit en världstitel på fem olika decennier, vilket skedde när han vann Sporting World Championship i april 2022. Han har nu vunnit 31 världstitlar – det är flest världsmästerskapstitlar som vunnits av någon i skyttehistorien tidigare. Han har också 4 nuvarande världsrekord. På senare tid har han kombinerat sitt skytte med banläggning till stora tävlingar.

Fråga: När du lägger en sportingbana på världsklassnivå, vad vill du uppnå?

George: Jag vill att varje skytt ska kunna gå runt och titta på varje stations duvor och tänka – de där duvorna kan jag träffa. Det de inte vet eller ser, är att alla targets har små subtila förändringar under kastbanan som göra att många kommer bomma målen. Det kan vara ändringar i "speed, angle and line" som gör att folk missbedömer duvorna. I grunden, betyder det att toppskyttarna kan komma till en station och tro att de kan fylla stationen, men i verkligheten kommer de tappa 1 – 2 duvor där.

Det är många saker som måste fixas med på en bana, för att den ska bli som man vill. Det är allt från kastarinställningar till att man behöver förändra marken eller ställa ut föremål som höbalar för att dölja kastarna.

Jamie [Peckham] tillägger: Vilken tävling du än besöker, så kommer de ha liknande duvor. Alla banor har Crossers, Incomers, Going away etc, men det är hur dessa är satta och lagda i naturen som är skillnaden mellan banorna. Kan du göra varje station lite annorlunda, så ger det karaktär till banan och gör tävlingen intressantare. Om man nyttjar öppna områden på olika sätt på några stationer, och skog, träd och dungar på andra så blir det mer varierat.

Fråga: Jamie, hur är det att jobba med en så stor skytteprofil som George?

Jamie: Det är lätt, och han är mycket trevlig att jobba med. George har skjutit så mycket att han vet exakt vad han vill åstadkomma på övergripande nivå, så det är bara köra på.

Fråga: George, kan du beskriva hur du jobbar med svåra duvor till banläggningen?

George: Ta den här stationen som exempel. Duva A kommer ut under dina fötter för du står på en ramp, och den går rakt bortåt över fältet. Skytten kommer uppfatta den som en rak Going away. I själva verket böjer duvans kastbana av ganska snabbt, men bara så svagt så det knappt syns. Det kommer göra att några bommar den, särskilt i den första dubblén.

Ett annat exempel är nästa station. Där är det en standard[duva] som kastas snett lutande, och högt uppåt och bortåt med Curve. Det betyder att den stiger snabbt, men "dör" i hastighet fort på toppen av bågen. Den andra är en battue[duva] som kastas upp-och-ner. Mitt i kastbanan svänger den plötsligt och dyker snabbt nedåt. Eftersom skytten inte hinner skjuta innan dess, så finns det egentligen bara ett ställe skjuta. Det är där battuen "öppnar sig" och vänder upp breddsidan. Duvorna kastas som skottdubblé och båda går från vänster till höger. De visar inte upp sig med "full face" dvs avsikten är de visserligen ska synas bra, men bara under en kort stund. Det är en dubblé avsedd för världens bästa skyttar, och är således mycket svår.

Banläggningen med dessa måste göras noga och sedan måste allt försiktigt trimmas in. Detta för att dubblén ska ge de bästa skyttarna bra synbarhet samt tillräckligt med tid att skjuta på båda duvorna, på ett kontrollerat sätt.

Fråga: Hur tänker du när du lägger en bana till en så stor tävling som CPSA World English Sporting Championships?

George: Du måste tillgodose alla skyttars intressen, du kan inte bara ha duvor avsedda för de 100 bästa skyttarna i världen. Det kommer skyttar från alla klasser, allt ifrån C-klass till "Ladies, Juniors, Super Vets" och alla måste få "value for money". Det kommer vara minst 10 skjutstationer med goda chanser till träff för alla klasser. Sedan kommer det vara 3 tuffa stationer som avser skilja "agnarna från vetet".

3.4 Tim Miles

Tim Miles har funnits med denna sport länge. Han är ägare till Coyote Springs Sporting Clays i Tucson Arizona och har rest runt mycket i USA och byggt ett antal stora skytteanläggningar från grunden, bokstavligen talat. Han har kontrakterats för att designa, konstruera och bygga anläggningar för skjutbanor, inklusive vägnät och större parkeringar. Då både åt stora skytteklubbar, samt lyxanläggningar åt riktigt rika ranchägare vill ha egna, privata skjutbanor eller tävlingsanläggningar.

Tim är alltså ursprungligen ifrån bygg- och anläggningsbranschen, där han haft en stor firma med en omfattande park av anläggningsfordon mm. Men det var innan han hängav sig helt åt att arrangera och banlägga tävlingar, vilket han numera gör på sin klubb och åt andra stora klubbar.

Om Coyote Springs: Vi erbjuder flera sportingbanor med 32 stationer. De är tillgängliga för daglig användning och spridda längs 4 miles av vägar. Vi har 4 Fitasc parcours och 2 compactbanor för de skyttar som vill förbättra andra aspekter av sitt sportingskytte. Det finns också 50 st ATA-trapbanor, 14 NSSA-skeetbanor, 5 olympiska trapbanor och 7 olympiska skeetbanor.

Klubbhuset är på 800 kvm, och där finns golfbilar att hyra vilket rekommenderas starkt.

Fråga: Hur tänker Du när du arrangerar en stortävling, som när du hade NSCA US Open 2023?

Tim: Jag tänker i *fyra steg*...

En. Säkerheten, det betyder att allt måste vara säkert och i varje avseende och detalj. Den är alltid viktigast. Det gäller skjutriktningarna, både dit skotten går, men också vartåt bössan pekar när skyttarna laddar och svingar bössan. Hagelnedfall, rikoschetter, duvsplitter mm...allt måste vara under kontroll.

Två. Sedan måste du roa och underhålla det folk som kommer. Du måste göra bra ifrån dig i upplägget av skyttet.

Tre. "Everybody must have fair go, period". Rättvisa för alla utan prut, ska gälla. Oavsett du är kort, lång, tunn eller "välbyggd", vänster eller högerskytt eller handikappad på något sätt. Alla ska kunna se målen oavsett ålder eller tid på dagen. Visserligen kan du ofta komma undan även om du slarvar med sådant, men jag, som ser på skyttet och tävlandet seriöst kan aldrig släppa på det. Det måste bara vara rättvist, ur alla aspekter och för alla.

Fyra. Vilka deltagare kommer nu och vilka vill du ska komma nästa gång? Vi gör noggrann statistik på alla tävlingar för att förstå vilka skyttarna är. Du kanske inte vet det, men 63 % av alla deltagare på US Open var äldre skyttar, dvs det var 574 sådana skyttar här då. Det betyder

att du måste tänka extra noga på synbarheten och duvornas display-tid. Då kan du inte heller ha en massa ”reaktionsnabba” duvor. Tar du inte hänsyn till allt detta, så kommer du tappa deltagare till nästa tävling.

Fråga: Jag har frågor om bakgrundens betydelse för sportingskyttet och banläggningen. Ni har ju ett mycket öppet landskap i Arizona.

Tim: Yes, Sir. Det stämmer, vi har ett platt landskap med mycket blå himmel och sol på våra banor. Ungefär 90 % av våra duvor har klarblå himmel som bakgrund. När vi tävlar på USA:s östkust där det finns mycket skog, har vi vissa problem med hastighets- och avståndsbedömning. Vi tycker också att molnens vita tussar på himlen stör, för att inte tala om träden och deras skuggor. När duvorna går igenom områden med ljus och mörker, så upplever vi det som en stroboskopisk effekt som vi inte alls är vana vid. Å andra sidan får östkustkillarna problem när de kommer hit. De hittar inga referenser för sin avståndsbedömning, och de tycker att de skjuter rakt ut i tomma luften. Efter ett tag vänjer sig alla vid ombytet, både vi och dom. Egentligen är det inte svårare för någon av oss att byta bakgrund, men det är annorlunda och det tar en liten stund att vänja sig.

Fråga: Hur är det för dig då, att lägga banor i skogsområden?

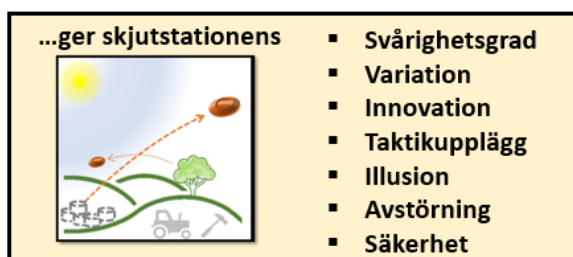
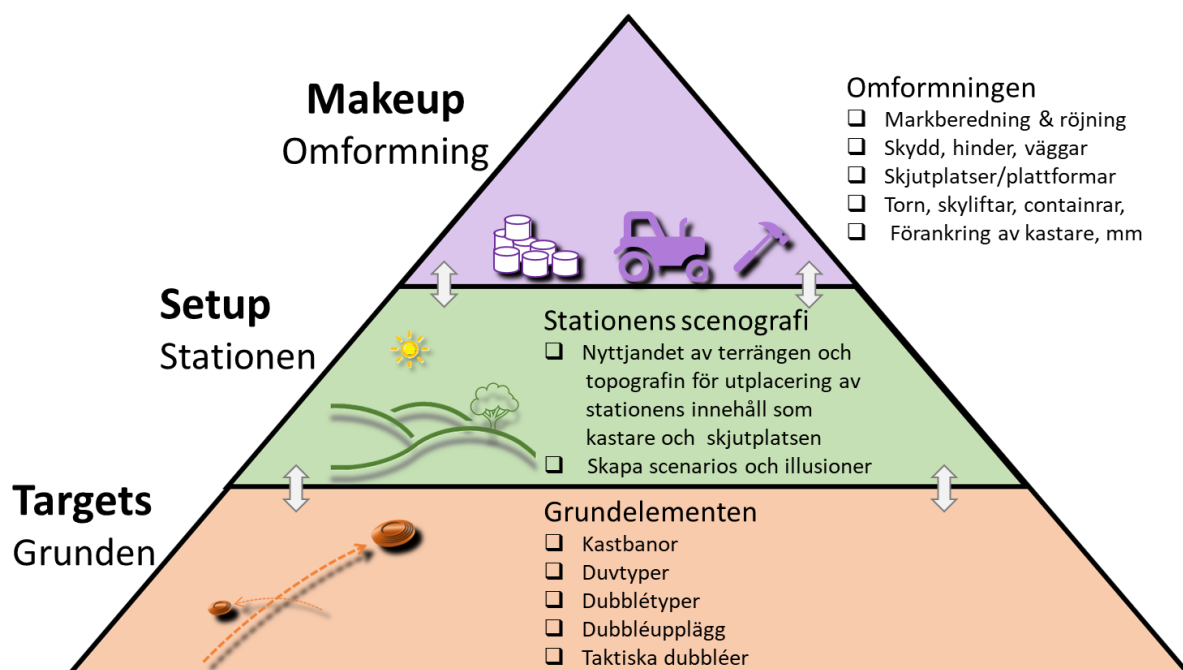
Tim: Det är solens rörelse och riktning som är den största skillnaden då. Hemma ligger alla banor mot norr, så du har solen i ryggen hela tiden under skyttet. På många östkustbanor med skog, så ligger skjutriktningarna åt flera väderstreck. Det gör att solens inverkan på synligheten av duvorna är stor, och ändras mycket under dagen. Faktiskt, efter varje timme är ljuset annorlunda på många stationer. Det jag lärt mig, är kolla detta noga och jag har kommit fram till att ett av mina viktigaste verktyg är en app som följer solens rörelse på banan [kommentar: appen Sun Calc funkar i Sverige].

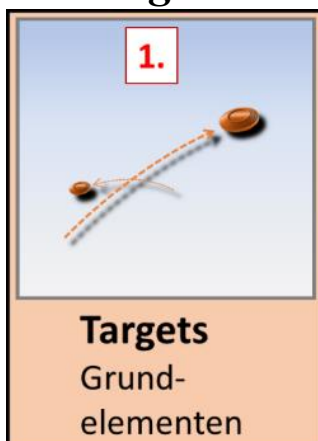
Efter dessa kloka ord går vi vidare till att betrakta banläggarens möjligheter att bygga upp tävlingarnas innehåll.

4 Banläggningens tre byggstenar

Att göra en banläggning på en skjutstation kan tankemässigt delas upp i tre delar, här kallade byggstenar. Dessa byggstenar består av **Targets**, **Setup** och **Makeup**. Med hjälp av dessa, kan också den önskade svårighetsgrad på stationen utformas.

4.1 Targets

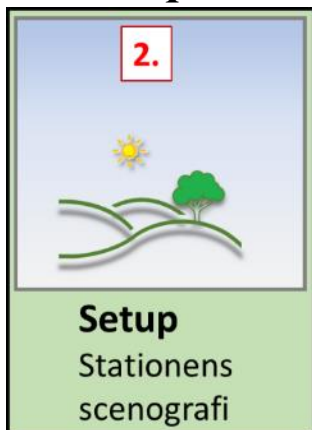
Targets – Där ingår de grundelement som kan väljas bland för att ingå i en skjutstations uppsättning av skjutmål. Byggstenen handlar alltså om banläggningen av själva duvorna och urvalet av kastbanor. Det innefattar att känna till och förstå alla typer av kastbanor, duvor, samt kombinationer av tempoväxlingar i fart mm.

Att välja dubblétyp, och ta fram en lämplig svårighetsgrad i dubbléer utifrån olika kombinationer och typer av förstaduvor och andraduvor ingår också. Banläggaren kan även avse att utmana skyttens taktiska tänkande i hur skyttet ska genomföras på stationerna.

I Targets ingår grundtyperna av raka och kurvande kastbanor, där duvorna rör sig i 2D och/eller i 3D. Alla specialfall av kastbanor med samtidiga kombinationer av Curle, Curve, Dropp och Stall ingår också. Att förstå hur svårighetsgraden påverkas av dessa kastbanor, tillsammans med variationer på hastigheter och avstånd, är grundläggande för all banläggning. Där inkluderas också förståelsen av Sportingduvornas beteenden, dvs midi, rabbit och battue-duvorna.

Detta är den mest grundläggande byggstenen, och den kommer därför behandlas noggrannast och utförligast av dessa tre byggstenarna, vilket görs i Del 3 av detta dokument.

4.2 Setup

Setup – skjutstationens sammansättning, konstruktion, struktur och utplacering i landskapet. Där ingår som en självklarhet nyttjandet av terräng och topografi för att åstadkomma scenarios och illusioner, för på så sätt skapa en fond mot vilket intressanta scener kan spelas upp för tävlingsdeltagarna.

Det innebär att landskapets förutsättningar tas med vid kastarplaceringen och utläggning av duvornas banor. Genom att ta bort referenspunkter och lägga till bakgrundslinjer, kan illusioner skapas som gör det viktigt för skytten att verkligen ”läsa duvorna” ordentligt. Naturliga hinder som träd mitt i kastbanan kan stoppa upp skytten i svingen eller att gluggar i trädriddåer används, vilket kan göra det svårt att uppfatta linjen på duvan kastbana. Detta särskiljer också de olika tävlingarna åt. De arrangerande skytteklubbar kan ha radikalt olika förutsättningar på sina skjutbanor och tillgängliga områden. En del klubbar har tillgång till såväl stora öppna ytor, som kuperad terräng. Då finns många möjligheter ”gratis” till att åstadkomma ett intressant upplägg. Andra klubbar har litet utrymme med ensartad terräng, och då kan det krävas mer fantasi för att få fram en varierad bana.

Setup är kanske den byggsten som verkligen uppfattas ”som pricken över i” i banläggningen av skytten, eftersom flertalet tävlingar innehåller ganska likartade ingredienser av Targets. Samtidigt är Setup svårast att behandla generellt, då banornas förutsättningar kan vara så väldigt olika. I Del 3 av detta dokument fördjupas resonemangen kring Setup, och många exempel ges.

4.3 Makeup

Makeup – Övergripande kan man tänka sig hur en landskapsarkitekt bygger upp ett område till en park för allmänheten. Då är fokus inte bara på ren estetik, utan även på säkerhet och tillgänglighet. I banläggarens värld innebär det att skjutstationens område omformas för att göra stationen intressantare, säkerhetsmässigt bättre och/eller minska störningar av olika slag för skytten.

Makeup kan betyda att icke-naturliga element tillförs till skjutstationen för att t ex dölja, förankra eller bygga upp fundament för kastare. Utsättning av höbalar, ensilage eller andra objekt kan också tillföras området. Även borttagande av naturliga element, som skogsavverkning och markberedning ingår.

Uppbyggnad av skjutplatser och nyttjande av skjutplattformar samt att öka framkomlighet till eller emellan skjutstationer ingår också. Hinder, staket och andra avskärmningar ingår. Denna byggen behandlas i Del 3.

4.4 En kort beskrivning av användningen av de tre byggstenarna i banläggningen

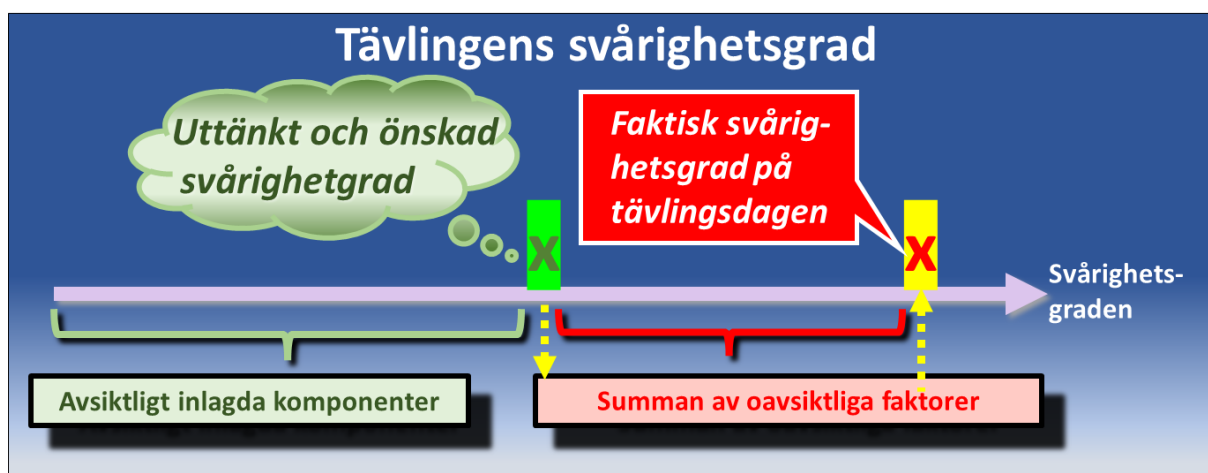
När en professionell banläggare av världsklass lägger en hel bana på ett nytt område, så åker denna typiskt runt i par dagar och studerar geografien där. Efter decennier av erfarenhet så används de tre byggstenarnas innehåll naturligtvis helt automatiskt och intuitivt, för att skapa varje station. När hela banans layout är bestämd, så börjar arbetet med att bygga de enskilda stationerna. Sedan finjusteras dessa minutiöst för att sammantaget ge hela banan dess karaktär.

Ungefär så berättar Jamie Peckham, Joe Scull m. fl. i intervjuer, att de arbetar när de har blivit ombudade och inhyrda för att lägga en bana för t ex ett amerikanskt mästerskap i sporting. Våra svenska banläggare känner ju ofta sitt banområde, utan och innan sedan gammalt, men processen ser i princip likadan ut när de skapar en tävlingsbana för Mälarcupens räkning.

Vi kommer i Del 3 att fördjupa oss i dessa tre byggstenars innehåll på detaljnivå och diskutera deras inverkan på svårighetsgraden i tävlingen. Enkelhet, synlighet och displaytid är viktigt, och alla svårigheter och utmaningar ska inte nyttjas samtidigt och på en gång. När stationerna komponeras till en hel bana är variation av uppläggen mycket viktiga för att hålla skyttarnas intresse och nyfikenhet på topp igenom hela tävlingen. Om det görs på ett bra sätt kommer banläggning uppskattas mycket.

5 Kort om de avsiktlig inlagda komponenter och de oavsiktliga faktorerna

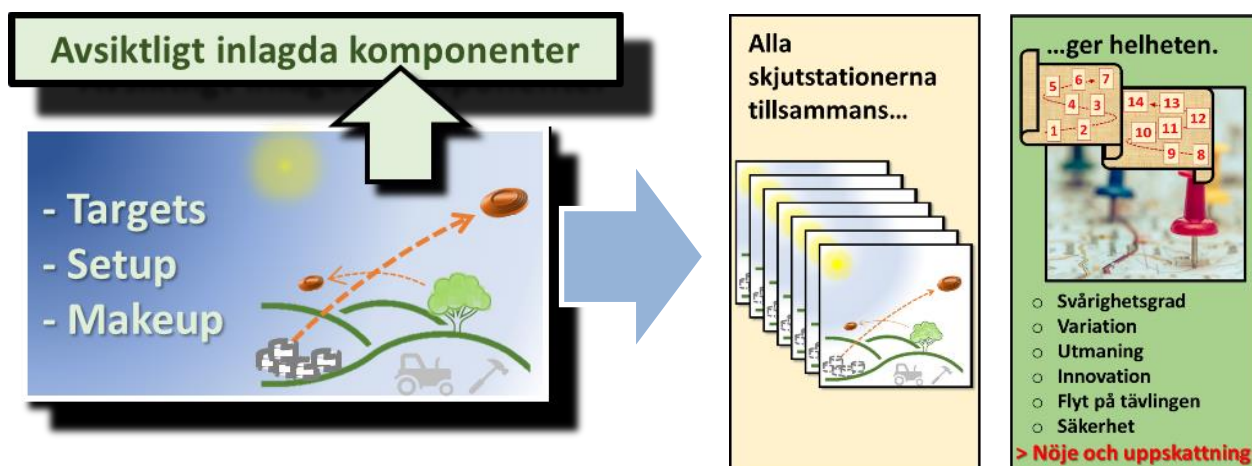
En tävling blir inte alltid som banläggare har tänkt ut och avsett. Det finns oavsiktliga element som kan påverka en tävling dramatiskt, och i högsta grad på oönskat sätt.

Tävlingens svårighetsgrad byggs upp av två delar. Avsiktligt inlagda komponenter och summan av oavsiktliga faktorer

De avsiktligt inlagda komponenterna

Vi har nu på en övergripande nivå, gått igenom de avsiktliga komponenter som banläggaren kan använda som byggstenar för att bygga och forma varje station. De kan tillsammans bilda unika, utmanande och intressanta skjutsituationer för skyttarna genom hela tävlingen. Sammantaget bygger detta upp en helhetsupplevelse för skytten, samt skapar den karaktär på tävlingen som banläggaren önskar visa upp.

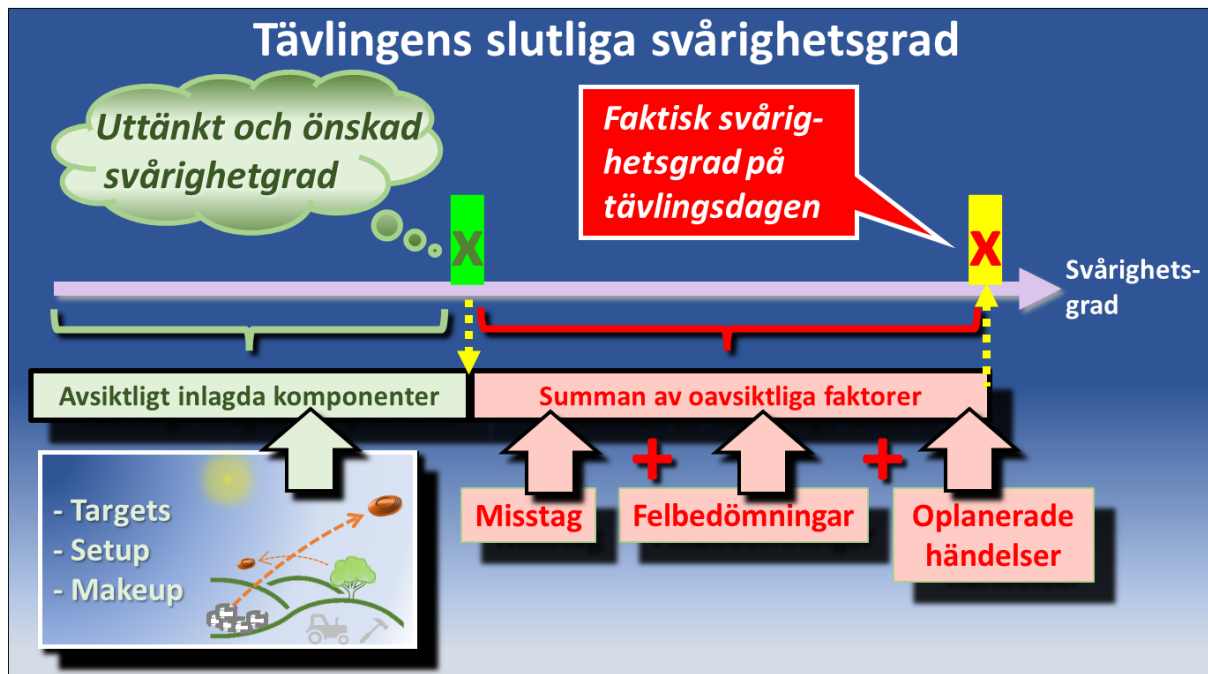

Avsiktligt inlagda komponenter

Den delen innehåller byggstenarna a) Targets b) Setup c) Makeup vilka tillsammans ger tävlingens hela dess karaktär, samt avspeglar det avsedda helhetsintrycket som banläggaren vill ge till de deltagande skyttarna.

Summan av de oavsiktliga faktorerna

Tyvärr finns det alltid faktorer som allvarligt hotar möjligheten att få fram denna, banläggares mer eller mindre storslagna vision till skyttarna. Om banläggaren inte ser upp, kan allt gå om intet eller flera delar förstöras. De faktorer som potentiellt kan medföra en negativ inverkan på tävlingens helhet, kallas i denna skriftserie för **oavsiktliga faktorer**.

En tävlingens slutliga svårighetsgrad är relaterad till två separata delar, vilka i sin tur innehåller tre komponenter respektive tre faktorer.

Summan av oavsiktliga faktorer

Den påverkansdelen innehåller a) **misstag** b) **felbedömningar** och/eller c) **oplanerade händelser**.

Dåligt väder under tävlingsdagen kan ha en stor inverkan på alla dessa tre faktorer, men det finns även annat som kan försämra tävlingens förutsättningar.

De tre byggstenarna och de oavsiktliga faktorerna behandlas på djupet i Del 3 av denna skriftserie.

Nedtecknat för Mälarcupen, av Bertil Ekberg

Stockholm, november 2024